

DNÁ DNÍ

MARCEL MALIŠ

KURÁTOR: ADRIÁN KOBETIČ | 17.09. 2026 - 31.1. 2027

Dná dní je samostatnou výstavou slovenského maliara a intermediálneho tvorcu strednej generácie Marcela Mališa. Otvára otázku angažovaného umenia a politického obrazu, ktorý sa v súčasnosti opätovne dostáva do centra pozornosti v súvislosti s radikalizáciou spoločnosti a využívaním demagogických stratégií vo verejnom priestore. Prostredníctvom manipulovaných realít Mališ poukazuje na kontinuity nacionalisticky orientovanej propagandy, zneužívanie sakrálneho obrazu a pretrvávajúce vizuálnych stratégií, ktoré napriek demokratickému zriadeniu nachádzajú svoje predobrazy v totalitných systémoch minulosti i súčasnosti. Výstava nadväzuje na Mališov dlhodobý záujem o tvorbu ikon, ich politickú inštrumentalizáciu, ale aj ničenie. Možno ju preto chápať ako završenie jednej línie jeho umeleckého výskumu, v ktorej obraz nevystupuje iba ako reprezentácia politickej moci, ale ako jeden z nástrojov jej vytvárania a udržiavania.

V tomto zmysle možno Mališovu tvorbu čítať aj prostredníctvom uvažovania W. J. T. Mitchella, ktorý posúva otázku od toho, čo obrazy znamenajú, k tomu, čo obrazy „chcú“ a čo dokážu robiť. Obraz tak nie je pasívnym objektom určeným na rozkódovanie, ale aktívnym účastníkom spoločenských vzťahov, schopným vyvolávať túžbu, identifikáciu, konflikt i potrebu vlastného zničenia. Mališ pracuje práve s touto ambivalentnou mocou obrazu.

Ikonografie prítomné na výstave poznáme okrem politických dejín aj z dejín kresťanstva. Ich význam však prekračuje teologický rámec a vstupuje opätovne do politického priestoru. Podobne funguje Mališova typická iluzívna materialita a imitácia mramoru – materiálu, ktorý bol už od antiky znakom bohatstva, autority a moci. Realistický maliarsky jazyk tu paradoxne neslúži potvrdeniu reality, ale odhaľovaniu spôsobov jej ohýbania.

Symbolickým vyústením je preto ikonoklastické gesto: pokus obraz zničiť. Spálený obraz politika však svojím fyzickým rozkladom neprestáva pôsobiť. Naopak, jeho pretrvávajúce ukazuje limity ikonoklazmu – zničenie nosiča ešte neznamená zničenie obrazu ani ideológie, ktorú reprezentuje.

Táto otázka získava novú naliehavosť v čase generatívnej umelej inteligencie a deepfake technológií. Hranica medzi realistickým zobrazením a produkciou politickej ilúzie sa stáva čoraz menej zreteľnou. Mališ tak napokon obracia otázku späť k divákovi: možno proti mocným obrazom bojovať obrazmi bez toho, aby sme zároveň prevzali mechanizmy ich moci?

Mgr. art. Marcel Mališ, ArtD. (*1978) v rokoch 2001 – 2007 študoval na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave na Katedre maľby a iných médií v Ateliéri +- XXI prof. Daniela Fischera, kde v rokoch 2009 – 2013 absolvoval aj doktorandské štúdium. Je laureátom ESSL Art Award CEE (2013), finalistom súťaží Maľba – Cena Nadácie VÚB (2009, 2010, 2011) a Henkel Art Award (2009); v roku 2010 bol nominovaný na Strabag Art Award. Svoju tvorbu predstavil na viac ako 15 samostatných a 50 kolektívnych výstavách doma i v zahraničí. Jeho diela sú zastúpené v zbierkach Slovenskej národnej galérie, Galérie mesta Bratislavy, Galérie Jána Koniarka v Trnave a viacerých súkromných zbierkach. Pedagogicky pôsobí na Katedre pedagogiky výtvarného umenia Pedagogickej fakulty Trnavskej univerzity. Žije a tvorí v Bratislave.